

NEOLOGIZMY, CZYLI DZIECI TWORZĄ NOWE SŁOWA

Dziecko w wieku przedszkolnym nabywa wiele nowych funkcji i umiejętności, ważnych dla jego dalszego życia. Jedną z nich jest kształtowanie się systemu językowego i umiejętności komunikacji. W tym okresie dziecko poszerza zasób słownictwa zarówno czynnego, jak i biernego, a dzięki rozwojowi poznawczemu podejmuje również próby używania nazw abstrakcyjnych oraz porządkowania świata pod względem czasowym i przestrzennym. Język zaczyna służyć przedszkolakowi za narzędzie myślenia, a przebywanie z rówieśnikami daje dziecku okazję do kształtowania swych zdolności komunikacyjnych, w tym – do wyrażania swoich uczuć. Choć jest to dla niego trudne, to właśnie werbalne wyrażanie swych przeżyć uczuciowych jest zazwyczaj pierwszym krokiem do radzenia sobie z nimi.

Mowa jest także środkiem wyrazu dla wielu działań twórczych dziecka w przedszkolu. Stąd też częstym wynikiem zabaw językowych w różnego rodzaju rymowankach, wyliczankach oraz w swobodnych wypowiedziach dzieci są dziecięce neologizmy – „nowe słowa” czyli nietypowe wyrazy i wyrażenia, które nie przypominają tradycyjnych słów, zarówno w swym brzmieniu, jak i w znaczeniu. Są to zazwyczaj słowa zbudowane z cząstek wyrazowych, które w połączeniu ze sobą nie występują w polszczyźnie. Twórczość neologiczna to bardzo charakterystyczny żywioł językowy dzieci w wieku przedszkolnym. Transformując słowa, dziecko najczęściej nie zdaje sobie sprawy z własnego słowotwórstwa i zachowuje przeświadczenie, iż prawidłowo powtarza to, co usłyszało. Tworząc neologizmy, dziecko stara się też uzupełniać luki w swym jeszcze ograniczonym zasobie słownictwa po to, by móc porozumiewać się z otoczeniem, przekazać mu swe myśli, przeżycia, emocje. Działania tego typu świadczą o kształtowaniu się dziecięcej wyobraźni i są procesem twórczym, bardzo istotnym w jego rozwoju.

Warto zatem w odpowiedni sposób podejść do omawianej kwestii i przypomnieć jaka powinna być prawidłowa postawa rodziców i opiekunów wobec języka dziecka, gdyż charakterystycznej mowy dziecięcej nie należy niepotrzebnie, sztucznie podtrzymywać. Dziecięca mowa, w której występują zarówno zdrobnienia, zniekształcenia, jak i wymienione wcześniej neologizmy to przywilej dziecka w wieku przedszkolnym i jak wspomniano, dowód na wciąż postępujący rozwój przedszkolaka w wielu różnych obszarach. Zadaniem rodzica i opiekuna jest ten rozwój wspierać - pomagać dziecku stawiać się coraz bardziej

samodzielnym i pewnym siebie. Tego samego można dokonać również w sferze językowej. W tym celu należy podchodzić z szacunkiem do języka dziecka, jednocześnie zachowując pod każdym względem poprawność językową oraz stosując przy tym szeroki zakres słownictwa. Infantylizacja języka, czyli podtrzymywanie mowy dziecięcej poprzez stosowanie jej na przykład przez rodziców wpływa negatywnie nie tylko na sam rozwój językowy, ale także na prawidłowy rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie. Owocem tego może być późniejsze poczucie niskiej wartości czy brak pewności siebie.

Dlatego Drogi Rodzicu:

- Zapisuj wszystkie śmieszne, wspaniałe i niesmowite słówka swojego Dziecka w specjalnym notatniku. Będziecie mogli je powspominać gdy podrośnie i pewnie nieraz będzie zaskoczone swoim poziomem twórczości i zaradności językowej.
- Z sympatią i czułością myśl o sposobie wypowiadania się Twojego Dziecka, o zdrobnieniach wyrazów i innych zniekształceniach których dokonuje.

ALE:

- Nie powtarzaj nieprawidłowości językowych za Dzieckiem.
- Nie utwierdzaj Dziecka w przekonaniu, że np. „mielnik”* to młynek, a „stukak”* to pieczętka.
- Nie poprawiaj i nie deprymuj Dziecka słowami typu „Nie mówi się chesak*, tylko grzebień”.
- Nie śmiej się z nieporadności językowej Dziecka.
- Staraj się zawsze mówić poprawnie.
- Powtarzaj poprawne wersje zmienianych przez Dziecko słów w znanym mu kontekście, tak aby mogło je zapamiętać.
- Mów do Dziecka – dużo; i rozmawiaj z Nim – bardzo dużo.
- Czytaj Dziecku jak najwięcej.
- Jeśli w jakikolwiek sposób niepokoi Cię wymowa Twojego Dziecka, jego poziom językowy czy sposoby komunikacji z innymi – zasięgnij opinii i porady logopedy.

opracowanie: **Malwina Langowicz**

* Autentyczne neologizmy zasłyszane u dzieci ☺

BIBLIOGRAFIA

Cieszyńska J, Korendo M., *Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia*, Kraków 2007.

Czukowski K., *Od dwóch do pięciu*, Warszawa 1962.

Dawid Ł., „Odpowiednie dać uczuciu – słowo”, czyli o potrzebie kształcenia sprawności językowej uczniów w zakresie werbalizacji przeżyć uczuciowych, [w:] *Problemy edukacji lingwistycznej: teoria i praktyka edukacyjna w zmieniającej się Europie. T1: Kształcenie języka ojczystego dziecka*, pod red. M. T. Michalewskiej i M. Kisiela, Kraków 2002, s. 181 – 189.

Przetacznikowa M., *Rozwój psychiczny dzieci i młodzieży*, Warszawa 1967.

Stawinoga R., *Twórcze przyswajanie i używanie języka przez dziecko*, [w:] *Problemy edukacji lingwistycznej: teoria i praktyka edukacyjna w zmieniającej się Europie. T1: Kształcenie języka ojczystego dziecka*, pod red. M. T. Michalewskiej i M. Kisiela, Kraków 2001, s. 163 – 171.

Zgółkowa H., *Świat w dziecięcych słowach*, Poznań 1990.